

LBRIS

We know
books

DIZABILITĂȚILE LEGATE DE ÎNVĂȚARE

explicate de la

A la Z

GHIDUL COMPLET AL
DIZABILITĂȚILOR LEGATE
DE ÎNVĂȚARE, DE LA
VÂRSTA PREȘCOLARĂ
PÂNĂ LA ADOLESCENȚĂ

Dr Corinne Smith și Lisa Strick

Traducere de Roland Mathias Schenn

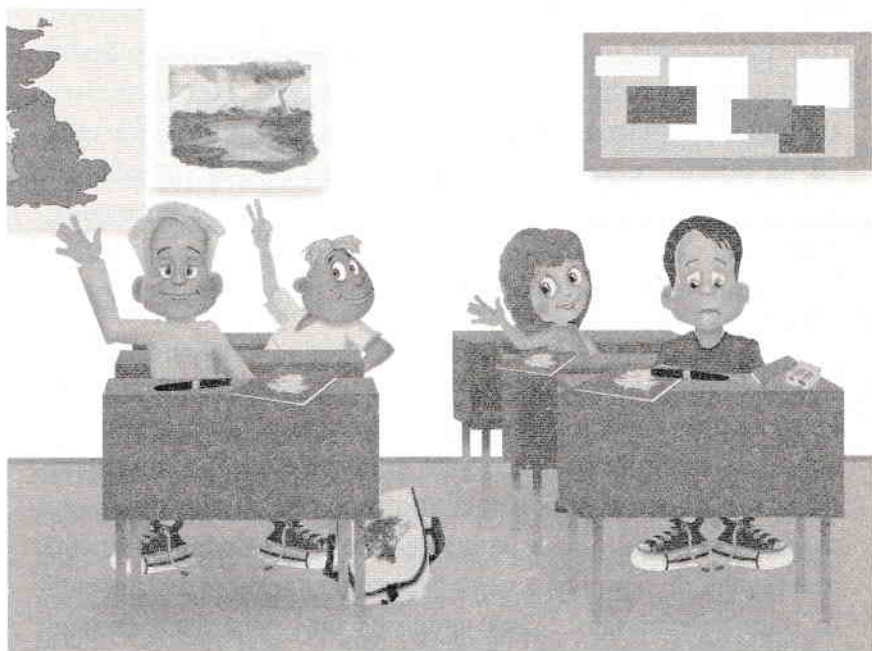
Cuprins

PARTEA I. Să înțelegem dizabilitățile legate de învățare	9
Capitolul 1. Ce sunt dizabilitățile legate de învățare?.....	11
Capitolul 2. Ce anume cauzează dizabilitățile legate de învățare?	24
Capitolul 3. Principale tipuri de dizabilități legate de învățare	57
Partea a II-a. Cum pot fi identificate dizabilitățile legate de învățare?	105
Capitolul 4. Semnale de alarmă la școală și acasă	107
Capitolul 5. Evaluarea dizabilităților legate de învățare	139
Capitolul 6. Cum să deveniți expert(ă) în ceea ce îl privește pe copilul dumneavoastră	176
Partea a III-a. O educație adecvată	213
Capitolul 7. Cum să vă implicați activ în procesul de educație	215
Capitolul 8. Punerea la punct a unui program de educație eficient	250
Capitolul 9. ABC-ul succesului pe plan școlar	308
Partea a IV-a. O viață bună	383
Capitolul 10. Dezvoltarea în plan social și emoțional	385
Capitolul 11. Strategii pentru promovarea succesului personal	425
Capitolul 12. Privind spre viitor	518
Anexa A. Măsuri de evaluare utilizate în mod frecvent.....	586
Anexa B. Evoluția în ceea ce privește cititul, scrisul, matematica și strategiile de învățare	615
Anexa C. Utilizarea tehnologiei de asistare	634
Anexa D. Adresele organizațiilor la care puteți apela	649

PARTEA I

**SĂ ÎNȚELEM
DIZABILITĂȚILE LEGATE
DE ÎNVĂȚARE**

Ce sunt dizabilitățile legate de învățare?

■ Învățătoarea lui Brian, care este în clasa I, îl descrie ca fiind „o adevărată mașină de pinball”¹. El nu merge niciodată, ci țâșnește. Iese din bancă la intervale de câteva minute, pentru a-și ascuți creionul, pentru a lua hârtie, pentru a vedea dacă hamsterul care reprezintă mascota clasei are nevoie de ceva. Comentează cu glas tare tot ceea ce vede. Pe colegii de clasă îi deranjează neastâmpărul lui și faptul că perturbă orele, dar nici pedepsele, nici recompensele nu au atras după sine o

¹ Joc în cadrul căruia jucătorul încearcă să obțină cât mai multe puncte cu ajutorul unei bile dispuse într-o cutie acoperită cu un ecran din sticlă, numită „pinball machine” (n.t.).

schimbare de lungă durată a comportamentului său. În raportul întocmit la jumătatea semestrului, învățătoarea lui Brian scrie: „Brian este inteligent și entuziast, dar trebuie să se liniștească. Rămâne în urma celorlalți pentru că nu este atent“.

■ Aisha, care are unsprezece ani, este tăcută și timidă. Muncește mult, dar a progresat întotdeauna foarte greu în plan școlar. Acum este în clasa a cincea și a rămas în urmă cu mai mult de un an față de colegii ei, atât în ceea ce privește matematica, cât și citirea. Profesorii ei nu cred că este destul de inteligentă pentru a ține pasul cu cei din clasa ei și și-au diminuat așteptările în ceea ce o privește. Părinții Aishei spun că ea prinde cu rapiditate acasă și sunt derutați în ceea ce privește progresul ei în plan școlar. Ei sunt, de asemenea, îngrijorați de faptul că Aisha este din ce în ce mai retrasă. Nu are niciun prieten și își petrece cea mai mare parte a timpului liber uitându-se la televizor.

■ Lui Frank i s-a atras atenția că nu va reuși să promoveze clasa a opta și că va fi nevoit să o repete dacă nu începe să se achite de sarcinile pe care le are și nu încetează să absenteze de la ore. În acest an s-a mai confruntat și cu alte probleme cauzate de faptul că s-a bătut, de actele de vandalism și, cel mai recent, de faptul că a venit la seratele dansante de la școală în stare de ebrietate. Frank spune că nu-i pasă dacă rămâne repetent, pentru că are de gând să abandoneze școala la vârsta de șaisprezece ani, așa că până atunci „își ispășește pedeapsa“. Toți profesorii cu excepția unuia singur consideră că Frank este necooperant. Profesorul care se ocupă de laboratorul de informatică afirmă că Frank este atent și capabil. Chiar își ajută colegii, care nu știu ce anume trebuie să facă.

■ Joel, un elev de clasa a zecea, care se bucură de popularitate, a manifestat o înclinație către sport încă de pe vremea când era elev în școala primară. El face parte din echipele de lupte, atletism și baseball ale școlii. De asemenea, este membru în comitetul elevilor și vinde materiale promoționale

pentru anuarul școlii. Notele lui sunt, în majoritatea lor, mici. Profesorii lui Joel se plâng de faptul că își face temele fără a-și da interesul și într-un mod dezordonat. Acestea sunt incomplete. Scrisul lui este ilizibil. Profesorul de istorie a lui Joel afirmă: „Poate că dacă nu ar fi atât de implicat în activitățile extracurriculare, ar putea să se concentreze mai mult asupra lucrurilor pe care trebuie să le facă. Nu o să reușească să intre niciodată la colegiu dacă nu începe să depună efort“.

Poate fi simplu să facem presupuneri legate de elevi cum sunt cei la care s-a făcut referire în cazurile anterioare. Brian este imatur și nu se poate controla. Aisha dă dovadă de o anumită lentoare în plan intelectual. Frank are „o atitudine necorespunzătoare“ și trebuie să învețe ce înseamnă disciplina. Dacă privim mai atent, ni se prezintă o cu totul altă situație:

■ Faptul că lui Brian îi stă mintea la tot felul de lucruri și este într-o permanentă agitație îi face pe el și pe ai săi să se simtă chiar mai frustrați decât învățătoarea lui, însă nu poate controla modul în care se comportă. El nu dispune de capacitatea „de a elimina“ lucrurile care îi distrag atenția și de a-și planifica acțiunile, astfel încât nu se poate concentra, indiferent cât de mult ar încerca. De asemenea, Brian nu poate să-și controleze impulsul de a cerceta toate lucrurile noi pe care le observă. La finalul fiecărei zile, el este extenuat din cauza imaginilor și sunetelor care roiesc în jurul său. Cu toate acestea, el nu se poate „deconecta“ decât în momentul în care adoarme (lucru care implică o luptă în sine).

■ Un psiholog a descoperit că Aisha dispune de o inteligență peste medie. Ea întâmpină dificultăți în ceea ce privește activitatea școlară deoarece dispune de o memorie vizuală slabă. Nu își poate aminti cum arată cuvintele și, lucru și mai dureros, „spune cu voce tare“ fiecare cuvânt pe care îl citește (De asemenea, Aisha nu memorează hărți, grafice și alte materiale de natură vizuală, iar a copia de pe tablă reprezintă un adevărat

coșmar pentru ea). Psihologul le-a spus părinților ei că este deprimată din cauza problemelor pe care le are la școală. „Ea se vede pe sine însăși ca pe un eșec total“, a afirmat psihologul.

■ Frank a început să absenteze de la ore și să nu-și mai facă temele pentru a ascunde faptul că are probleme în a înțelege îndrumările care i se dau verbal sau în a-și aminti ceea ce citește. De asemenea, el prezintă dificultăți în a-și găsi cuvintele și în a se exprima verbal. Dotat cu o inteligență peste medie, Frank are succes în situații care sunt legate de învățare care nu îl obligă să apeleze foarte mult la exprimarea verbală, numai că în primele clase de liceu nu apar prea frecvent astfel de situații. Frank se simte asemenea unui inadaptat și vrea să se protejeze în fața nesfârșitului eșec și criticilor pe care le are de înfruntat la școală.

■ Succesul de care se bucură Joel ca sportiv maschează o coordonare necorespunzătoare a activității motorii ce implică finețe. Având dificultăți în a-și controla mâinile, lui Joel îi este greu să manevreze un creion sau un stilou, respectiv să tasteze la computer. (De asemenea, el „are două mâini stângi“ atunci când trebuie să facă diverse lucruri, cum ar fi să spele vasele sau să aranjeze masa.) Joel este un elev conștiincios și înțelege materia care se predă la ore, dar i se pare practic imposibil să exprime ceea ce știe atunci când i se cere să-și prezinte cunoștințele în scris.

Toți acești elevi prezintă *dizabilități legate de învățare*, disfuncții neurologice care afectează capacitatea individului de a înțelege, de a-și aminti sau de a comunica informații. Dacă pe vremuri se credea că dizabilitățile legate de învățare sunt rare, acum se estimează că ele afectează cel puțin 5 procente din populația Americii (sau peste 15 milioane de oameni). Există numeroase persoane avizate care consideră că numărul persoanelor afectate de asemenea dizabilități este mult mai mare și experții sunt de acord cu faptul că din ce în ce mai mulți copii nu se descurcă la școală atât de bine precum ar putea

deoarece dizabilitățile pe care le au nu au fost identificate. An de an, acești tineri sunt etichetați în mod eronat ca fiind înceți la minte, obraznici sau leneși. Adulții îngrijorați de rezultatele lor școlare le cer în mod constant să le îndrepte sau să se potolească. În momentul în care metodele obișnuite, de recompensare și pedeapsă dau greș, părinții și cadrele didactice au un sentiment de frustrare, dar elevii înșiși sunt cei care au cele mai puternice sentimente de frustrare. „Cele mai deprimante cuvinte care există trebuie să fie: «*Străduiește-te mai mult*»“, spune un elev ale cărui dizabilități au fost descoperite în cele din urmă în liceu. „Eu mă străduiam, dar pentru că nu *reușeam*, nimeni nu mă credea.“

Cu toate că dizabilitățile legate de învățare au devenit în ultima perioadă obiectul unor cercetări ample, ele sunt cunoscute prea puțin de publicul larg. Informațiile în legătură cu dizabilitățile legate de învățare au fost difuzate cu atâta greutate, încât cadre didactice și alți specialiști din domeniul educației au o concepție greșită legată de aceste dizabilități. Nu este greu de înțeles de ce apar confuziile. În primul rând, termenul de *dizabilitate legată de învățare* nu se referă la o singură afecțiune, ci la o gamă largă de deficiențe care pot afecta domeniul de performanță. Se întâmplă rar ca dizabilitățile legate de învățare să aibă o singură cauză. Există numeroase lucruri care pot afecta funcționarea normală a creierului, iar problemele de natură neurologică se pot complica în mod semnificativ din cauza problemelor legate de mediu, precum și din cauza unor factori, cum ar fi temperamentul sau tehnica de învățare. Dizabilitățile pot fi clasificate pe categorii generale, dar, pentru că apar în diferite combinații și se deosebesc mult și în funcție de severitate, este foarte greu de determinat ce anume au în comun elevii care prezintă asemenea dizabilități.

De fapt, dizabilitățile legate de învățare se pot manifesta cu atâta subtilitate, încât se întâmplă frecvent ca respectivii copii să pară că nu prezintă vreun handicap. Majoritatea copiilor care prezintă dizabilități legate de învățare au o inteligență medie sau peste medie și ceea ce se remarcă de obicei la ei este faptul că au abilități (uneori excepționale) în anumite domenii. Cum este posibil ca un copil în

vârstă de patru ani să cunoască tot ce se poate ști despre dinozauri, dar să nu cunoască alfabetul? Cum este posibil ca un elev care a învățat să citească cu trei ani înaintea colegilor săi să redacteze lucrări din care nu se poate înțelege nimic? Cum este posibil ca un copil să citească un paragraf fără a face nicio greșeală și să nu-și amintească peste cinci minute ceea ce a citit? Nici nu este de mirare că astfel de elevi sunt acuzați de faptul că sunt neatenți, necooperanți sau lipsiți de motivație!

Această discrepanță între ceea ce pare că ar trebui să fie un copil în stare să facă și ceea ce poate el să facă într-adevăr reprezintă marca acestui tip de deficiență. Lucrul pe care copiii cu dizabilități legate de învățare îl au în comun este *un neașteptat eșec atunci când este vorba despre învățare*. În majoritatea timpului acești elevi funcționează într-un mod care corespunde cu ceea ce este de așteptat în ceea ce privește abilitățile lor intelectuale, posibilitățile educaționale și mediul familial, dar în cazul anumitor sarcini pe care le primește creierul lor par să se blocheze. Rezultatul este acela că se remarcă o inconsecvență în ceea ce privește performanțele școlare. Ei sunt la același nivel cu restul clasei sau chiar mai avansați decât colegii lor la unele discipline, dar sunt cu mult în urma colegilor lor la altele.

Citiți cu voce tare ceea ce este scris în triunghiul de mai jos.

O
PASĂRE
ÎN ÎN
TUFIȘ

Cum este posibil ca dumneavoastră să fi simțit nevoia unui „în” în plus în propoziția alăturată, este posibil la fel de bine ca un copil cu dizabilități legate de învățare să nu proceseze corect ceea ce vede sau să nu prelucreze informația pe care a auzit-o.

Dacă problemele de factură neurologică pot avea un impact negativ asupra oricărei funcții a creierului, dizabilitățile care cauzează cel mai frecvent probleme în plan școlar sunt cele care afectează *percepția vizuală, procesarea a ceea ce se comunică prin mijloacele limbii, abilitățile legate de activitatea motorie, care implică finețe, capacitatea de concentrare*. Chiar și deficiențele minore în domeniile amintite mai sus, care pot trece cu totul neobservate acasă, pot avea un impact devastator imediat ce copilul intră în clasă.

Numeroși tineri care prezintă dizabilități legate de învățare au de luptat și cu manifestări care sporesc dificultățile pe care le întâmpină la școală. Una dintre aceste manifestări, care e foarte cunoscută, este hiperactivitatea, o stare de agitație extremă, care afectează aproximativ 25% dintre copiii cu dizabilități legate de învățare (dar și unii copii care nu prezintă asemenea dizabilități). Alte manifestări problematice observate frecvent la un tânăr care prezintă dizabilități legate de învățare sunt prezentate în continuare.

Poate fi atent doar pe o perioadă scurtă de timp: Copilului i se distrage atenția foarte ușor, își pierde rapid interesul în ceea ce privește noile proiecte, poate trece de la o activitate la alta și lasă în mod frecvent treaba neterminată; are probleme în a fi atent mai mult de câteva minute.

Are dificultăți în a urmări instrucțiunile care i se dau: Copilul poate solicita să se repete anumite lucruri, chiar dacă este vorba despre sarcini simple („Unde trebuia să pun asta?” „Îmi mai spuneți o dată cum trebuia să fac asta?”). Se comit greșeli din cauză că instrucțiunile nu sunt înțelese așa cum se cuvine.

Prezintă imaturitate în plan social: Copilul se comportă ca și când ar fi mai mic în comparație cu vârsta lui cronologică și poate prefera să se joace cu copii mai mici; este insensibil la informația de